

У БѢОГРАДУ 27. А П Р И Л А 1856.

ШУМАДИНЦА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЪИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Любомиръ И. Менадовичъ.

ГЕЧ. V.

Овай листъ излази на табаку Вторникомъ и Петкомъ. Цѣна му е за три мѣсеца 5, а за пола године 10. цванц. За огласе плаћа се одъ врете 5 крајц. за трипутъ.

№ 33.

РУКОПИСИ ПРОТЕ МАТИС МЕНАДОВИЧА.

(продужено)

Затимъ сѣднемъ я у еданъ чупъ са Еладіомъ изъ Забрешя увече и низа Саву поредъ Београда те ноћу доћемъ у Земунъ у парлаторію. Рано сутра данъ (18. Февр. 1804.) явимъ се маіору Митезару мога отца добромъ пріятелию, и моме познанику, еръ ме е отаць често къ нѣму слао. Онъ ме одведе кодъ обрштерова конака да ме невиде Турци (у парлаторіи). Пыта ме шта радимо? кажемъ му я да како смо чули да е Црній Ђорђе почео палити ханове, и мы се купимо да тучемо у Вальву Пореч-алию, „но самъ дошао да ми дате совѣта шта ћемо радити?“ „А шта ћу вамъ совѣтовати (рекне маіоръ) но вашу фамилию доведите близу Саве, па ћемо мы наше лађе дати и васъ на ову страну превести.“ Я му кажемъ да се не само наша фамилия съ Турцима завадила, но скоро половина народа, и да су на Сави ћупрїе, опетъ се небы лако могло прећи, „него вы гледайте и дайте нама џебане, мы ћемо се моћи съ нѣма туби.“ Маіоръ каже: Царство неможе вама дати џебане ни оружя, но вы нађите каквога трговца нека вамъ онъ криюћи давъ — „Я кажемъ да я непознаемъ ту никаквогъ трговца, и онъ ми каже, да има некій Стеванъ Живковић, и онъ е побегао одъ Дали изъ Београда. Я га замолимъ и онъ дозове тога Живковића, я му одма кажемъ да гледа да набави џебане да се съ Турцима тучемо. На то Живковић рече: Мой попо, я оћу, али немамъ новаца. Я извадимъ те му дадемъ 9 рушнїа и кажемъ му надъ донесе баруть, да ћу му све платити, толико дадемъ и Янку Зазићу изъ Скеле (кои е одъ субаше Газіе побегао у Земунъ) те ми донесе 9 фунтїа барута.

ра ранѣиъ, зато е и побегао у Земунъ. Я му опетъ кажемъ: „Ако си одъ яничара неиди самномъ, ербо ће Срби убити и мене и тебе.“ Онда маіоръ рече: Я узимамъ Дел-амета на мою честь, онъ е правый одъ царева стране и одъ яничара е побегао. Онда се насъ два уватимо за руке полюбимо се и побратимимо. Међу тимъ донеше ми едну зобницу фишека и 300 танета. Маіоръ каже, хайдете сада. Я му кажемъ, а куда ћемо проћи, онъ каже куда сте я дошли. На то му одговоримъ: Я несмемъ на чупу покрай Београда, но дайте вы мени кола да идемъ преко, и на Болѣвце да пређемъ. — Кадъ маіоръ, рекао бы се сгоропади, повика: Заръ да я пропустимъ турске люде преко царске земль? па да ми ко другой говори него ти прото, што си овамо долазию и што знашь ове регуле. Заръ ти оћешъ да ми ово злато са шешира и саблѣ скинешъ! — „Я останемъ као што самъ казао: „И опетъ вамъ кажемъ да я несмемъ водомъ покрай Београда да ме Турци увате, него молимъ да ми се отвори колеба да контромацирамъ, па ћу онда проћи на Яково и Болѣвце.“ — Я му то рекаемъ да бы ми помогло, а небы му остао да контромаацирамъ да бы могао чалму везати па крозь Београдъ проћи, еръ знамъ како ме очекую. Маіоръ лютить каже, да то неможе быти, и оде обрштеру а я и мой новыи побратимъ Дел-аметъ останемо подъ едномъ стреомъ. Докъ маіоръ дође и полако намъ рече: но, ћутите ту, докъ турци изъ парлаторіе оду, добыћете кола, те ти мы у колима на голимъ даскама одъ Земуна у Болѣвце, а оданде у Забрешѣ пређемо. Путемъ я се договоримъ са Деламетомъ како ћемо кодъ народа говорити, и я га утврдимъ, да што годъ я народу узговоримъ, да онъ посведочава и да каже тако е.

Како пређемъ, поручимъ и одма дође ми Петаръ Ерић, Исаило Лазић и попь Леонтиѣ. Покажемъ оно маило џебане и кажемъ да е отишао човекъ у Варадинъ, и да ћемо џебане добыти колико хоћемо. Они одма скину и крену што су имали готовы око 300 момака и докъ доћемо до Грабовца, было їй е 500. Садъ ти почнемъ я предиковати да бы народъ охрабрио: „Вы сви знате браћо, да су Хаџи-Муста-пашу даје убили, и да е Хаџи-Муста-паша имао сына Дервиш-бега, кога е царъ

Каже мени Митезаръ, има — вели — овде еданъ Турчинъ Хаџи-Муста пашиногъ сына (Дервиш-бега), кога су яничари ранили у руку, и кои е утекао одъ яничара. По томъ дозове тога Турчина кои се зваще Дел-Аметъ. Пытамъ га я: Ако си одъ царева стране хайде самномъ да біемо яничаре, мы нисмо на царева Турке устали по на яничаре.“ Онъ каже да е царскїй и да е одъ яничара

поставио да буде везиръ на отчино место; онъ е одъ како су му даје отца убили, единако кодъ цара просио да му изунъ и ферманъ даде, да покупи войску и на делима освету за отца да учини; и већъ му е сада царъ изунъ и ферманъ дао да може слободно како буде знао свога отца покаяти. Зато онъ е сада преко Немачке послао свога бимбашу овога Дел-амета са царскимъ ферманомъ, да онъ може подићи Србе и све зулумчаре и субаше у градъ сатерати, па кадъ се доста войске накупи доћи ће Дервиш-бегъ Мустапашинъ и довући топове, и све даје и субаше поватати, и пашалукъ одъ зулума ослободити, а онъ на отчино место у Београду везиромъ бити; а сви знамо како смо подъ Хаџи-Мустапашомъ, нѣговимъ отцемъ добро живили и слободу имали. и проче и проче.“ Тако самъ я непрестано говорио той скупльнѣй войсци, а мой, Дел-аметъ све е климао главомъ и потврђивао: „естъ вала, чоече тако е! — Та моя политика, да нерекнемъ лажь, са Деламетомъ узрокъ е што ћете у многимъ исторіама наћи: да е султанъ послао ферманъ Караѣорђу да бие яничаре; али нѣ истина, нити е царъ послао пређе, нити е после одобравао, но мы смо доцие сви, да бы народъ лакше подигли и да бы га слободили, говорили: да царъ нѣ противъ насъ, него да е царъ съ нама противу даја, тако смо и людма изъ оне стране казивали, тако су они и веровали, и отудъ се то увукло у исторію.

Кадъ смо у Грабовце дошли, хтедоше да запале ханъ т. е. турску кућу, но бејаше близу еданъ чардакъ пунъ кукуруза, те я едва одбранимъ да незапале ханъ, еръ бы и чардакъ изгорео а ране намъ треба. Одатле пођемо у Любининъ на ковакъ. Докъ я тамо дођемъ а брзкоковъница све попалили. Дођемо Веси Велимировићу главному кмету на ковакъ. Но Веса отишао у другу зграду и неће да изађе къ нама у кућу. Зовемо га мы више пута, а онъ нити долази нити што одговара. Едва у три сата ноћи дође. Наопако га дошао, како дође поче питати: Шта е то и шта хоћете вы? Я одма почнемъ весео и нѣму предиковати као и оныма што самъ пређе казивао: како е Хаџи-мустапашинъ сынъ послао свога бимбашу и ферманъ да тучемо даје и т. д. Али то све бадава, Веса неће да пристане, него единако пита: шта е то, на што ће то изаћи? Опетъ я сврома почнемъ му съ почетка говорити: како царъ оће да намести у Београдъ за везира Хаџи-мустапашина сына и т. д. Но Веса неће ни зашто то да зна, већъ опетъ пита: шта мислите вы люди, шта оћете вы? — Мени се већъ досади казивати, докъ поплъ Леонтије изъ Уроваца рече: „О Весо! а шта се ѣогашъ! Кадъ знамъ да и ти желишь оно што и ми; но видишь ли како твога аге гори ханъ, садъ само докъ устанемъ па уземъ угаракъ съ ватре и дунемъ у стрелю, па ће и твоя кућа онако горети, а ти иди дајима.“ На то Веса рекне: брате я оћу но незнамъ на што ће то изаћи:“ — „На што изашло да изашло“ повиче, Леонтије — „оћемо да се тучемо! а заръ е Фочићъ мислио на што ће изаћи, кадъ е кнезове изсѣкао?“ Онда Веса зовне мене напоплъ и изађе самномъ у мракъ. Кадъ смо были подалеко одъ куће рекне ми долако: „Несрећниче, ты мислишь да оно войске што си на вису оставио и садъ на гомили стои! Оно е све отишло кућама, и Яковъ едва съ неколико одвоио се, а кметови отишли и однесли у Вальво Пореч-алии зару.“

— „Доиста Весо?“ — „Башъ доиста прото!“ одговори Веса. Я се побоимъ да нечуе ова войска и кажемъ: „Весо, о томе ћути, никомъ да ниси казао; еръ едномъ ако кажешъ, тврда е вѣра ты ћешъ погинути.“ Затимъ га запытамъ: а гдѣ е Живанъ булюбаша, Раошићъ и Живко Дабићъ. — „Отишли кућама“ Опетъ му я кажемъ за главу да ћути. По томъ одемъ у кућу, кажемъ Ђрићу поплъ Леонтию и Дел-амету: сѣдите вы овде и у овимъ селима купите войске што више можете; шальте у села, кои нѣ пошао нека вршико иде, а я ћу да одемъ на данъ на два до у горню войску у Бранковину, да се договоримо кадъ ћемо се састати да на Вальво идемо. За тимъ рекнемъ Дел-амету да турски казуе а я ћу нѣгове речи сръбскимъ словима писати Хаџи-сали-бегу у Сребрницу. да измамимъ одъ нѣга што годъ барута и олова, еръ е онъ быо противъ Даја и приятель е быо Хаџи мустапаша. Те ти тако Дел-аметъ казуй турски а я пиши све оно што самъ знао, да е муста-пашинъ послао да диже раю и да турке у градове сатераю и да ће Дервиш-бегъ доћи и проче, за то сада шаль селамъ Хаџи-бегу да и онъ учини гайретъ одъ свое стране и да цару и царевомъ чочовеку у помоћъ съ чебаномъ притече и т. д. (то самъ писмо послао у Сребрницу и Хаџи-бегъ све поверуе и пошль намъ баруть и кременъ. Некій погрешно пишу да е то слао некій бегъ изъ Бироча или изъ Лесковца.) Одатле одма пишемъ и Живану булюбаша и нѣму све кажемъ за Муста-пашиногъ сына бимбашу и обширно му явимъ, него да онъ часъ пре поведе войску у Бабину-луку Грмићима, и кажемъ му да ће га онде мой еданъ человекъ чекати. За тымъ предамъ мога побратима Дел-амета, поплъ Леонтию, Исаилу Лазичу и Ђрићу на аманетъ, докъ се я озго невратимъ. Пакъ онда узашемъ на коня и осванемъ у Бранковину. Нађемъ могъ стрица само са 10—15 момака а више нема. Питамъ га я: камо ти войска? А онъ ми каже: прна ти войска, дођоше неколико нѣи те све поварише и я самъ се едва спасао, а они букачи одоше са кнезь Пејомъ те Пореч-алии однесе зару и умирише се.“ Премда ме то врло тронуло, али я му опетъ весело кажемъ: „Хайде ты да видишь мою войску, да видишь Посавце какви су као лафови, свакии мысли погинути а ни еданъ немисли се мирити и проче.“ Изпытамъ кои су то кметови што су поварили и войску растурили, и онъ мы ий све по именце каже. Я одма пошльмъ за свакога по еднога момка, а они рано дођу, я новий кнезь Пея. Питамъ я нѣи зашто су они урадили тако да одъ Бога нађу? Поче кнезь Пея говорити: „Та прото за Бога, како ћемо се ми са толикомъ силомъ тући, та ако ти е отаць погинуо, нѣи ти среће однео, остало ти е приятеля — и проче.

Я и нѣима удесимъ мою стару пѣсму и кажемъ имъ, да они добро знаду да су даје убили Хаџи Муста-пашу и да е Дервиш-бегъ сынъ Хаџи Муста-паше одма везиромъ постао, и да е све досады у цара просио да му допусти да на дајима отца свога освети, и да му е напоследку сада царъ допустио и ферманъ дао, да како зна освету учини, и да е Дервиш-паша Хаџи-Муста-пашинъ послао свога бимбашу съ ферманомъ да подигне Србе и да Яничаре и субаше у градове сатера; и да ће скоро Дервиш-паша съ великомъ войскомъ и топовима доћи, изъ градова даје и субаше истерати и пашалукъ одъ зулума очистити, а Дервиш-паша бити везиромъ на ме-

сто свога отца, а сви знамо како е народу подъ Хаци-Муста-пашомъ добро было. — Зато ты кнеже Пею, ако мислишь царевъ кнезь быти, а ты иди царского человеку Дел-амету, кои е ферманъ донео, и крозь кои ферманъ неможе насъ ни пушка, ни топъ, ни какво друго оружје убити, а веће имамо у Любинићу око 1000 войника подъ Петра Брића, попа Леонтија и Исаила Лазића изъ Уроваца, и у той войсци е царскій человекъ Дел-аметъ; а и Црпый Ђорђе веће е све ханове попало и народъ подигао, а ты ако нећешъ и неки кметови, а ви идите у Вальво Пореч-алии, па се са нѣмъ затворите, а мы ћемо емачно доћи на васъ, а знайте да е ячій царъ и савъ народъ, него твой Пореч-алия. — То слуша Ђорђе Крстивоевић изъ Забрдице кметъ, кои е дошао съ новимъ кнезомъ Пеюмъ пакъ рече: „Чуешъ кнеже Пею! да овај прота рекне: Ђорђе, еди месо у петакъ и среду, а ћу ести, а камоли нећу Турке тући.“ (То вамъ само напомињмъ да видите колико су онда Срби постове уважавали). Онда кнезь Пею одговори: „Та брате оћу и ја, али како ће напоследку изаћи? — „Нема ту више много разговора, но ты кнеже, или идите у Вальво Пореч-алии и съ нѣмъ се затворите, а я одо у Посавину, пакъ ето ме на васъ, или и вы айдете са мноми. Тако се они склоне и сви одоше у Любинић у войску. Я дигнемъ Богу руке, кадъ само уклони оне разкидаче одазде, да опетъ гнѣздо савиѣмъ и войску купимъ.“

(продуженіе слѣдуе.)

М Р В И Ц Е.

Девочка нека, коя е знала да бела боя представля невинность, а зелена надежду, опази еданпутъ, како се снегъ топи, и како исподъ нѣга зелена травица пробія, па сасвимъ узхићена узвикне: О Боже, дивне красоте! Невинность пролази, Надежда долази.

— Човекъ еданъ, кои е истина науке учио, али опетъ зато ништа изучио нѣ, фалио се предъ разборитимъ селяниномъ еднимъ са наукама, кое ни притяжавао нѣ, и почемъ овај съ лицемъ своимъ такавъ знакъ учини, изъ когъ е онај заключио, као да му неверуе, за доказательство наведе, да се е онъ у два свеучилишта учио. На то му просто селянинъ одговори: И я самъ имао едаредъ теле едно, кое е две краве сисало, па напоследку опетъ оно ништа друго постало нѣ, него во.

Човекъ еданъ имао е самовольну жену, коя му е доста посла правила. Тога ради оде свештенику и замоли га, да е онъ беседомъ своимъ до тога доведе, како ће она као жена мужу своме попуштати и покорна быти. Свештеникъ тако учини и заключи беседу свою съ тиме, да мужъ и жена треба да едну исту волю имаю. Но, одговори она, па шта садъ јошъ оће мой человекъ? Мы башъ имамо едну исту волю; онъ оће да буде господаръ у кући, а и я то исто оћу.

Филозофъ еданъ доказуе, да шунка гаси жећъ. Ерь кадъ се человекъ шунке наеде, обично е да мора много пити, и тако тиме загаси жећъ.

— Ей роѣаче! викне еданъ селякъ другоме, кога е на путу сусрео, и по комъ се видило, да се некудъ жури. А, ко Богъ да? Шта ти ради жена? Колико е сатій? Пошто е каймакъ? — „На вашаръ; како тако; три одкуцаше; по дванаестъ грошића,“ быаше одговоръ на брзу руку.

Еданъ храбрый генераль, кои е у военной служби оседіо, поће едномъ на ратъ, а неколико млади самовольника, кои никада у рату были нису, поћу за нѣмъ. Генераль збогъ старости свое сећаше мало погурено на коню. Ови два младића да се то на смей, те му се стану ругати и изсмевати га. Генераль на кликотанъ то окрене се и запыта ій, чему се смею. О, ништа нѣ, одговори безобразанъ младић еданъ; него господине, што вы седите на коню као касанинъ? — Морамъ тако, одговори генераль ладнокрвно; ерь толике теоце на касаницу водимъ.

— Човекъ еданъ у лютини збогъ нанесене му увреде неке одъ сусѣда нѣговогъ рекне: Убио ти Богъ люде те, кое жене за носъ вуку; я да самъ какавъ властникъ, све бы ій дао у воду побацати. — О, любезный человекъ! одговори му на то жена нѣгова, како можешъ тако што говорити, кадъ самъ знашь, да ти башъ нимало пливати неумешъ.

М А Л И Н Е.

Манъ бы труда человека стало, кадъ бы гледао да у право добаръ буде, него ли што га муке стае, да се покаже да е добаръ; ерь и други люди нису толико слепи, да нѣгово майсторисанъ невиде, те му е напоследку јоште узалудъ сва мука.

Истина е нешто свето за человека, нешто што къ нѣговомъ быћу принадлежи; и зато штогодъ человекъ веруе, то само зато веруе, што држи, да е то истина.

Права е лудость, чинити будалаштине и неправде у надежди, да ће ій ко оправдати; ерь зао постае горимъ, кадъ га ко гледа оправдати.

Ко нѣ уверенъ, да е добродѣтель найвеће благо на свету, тай се може изъ тога уверити, што и најгорій человекъ радъ бы быо у чемугодъ показати се, да е добаръ.

Знати своимъ желѣма границе положити, избавля человека одъ млоги брига, и причинява му млога задовольства.

Ласно человекъ прашта себи оне погрешке, за кое нико незна; а то небы заиста чинио, кадъ бы о Богу ясно понятіе имао.

Врлина человека несастои се у томе, да е онъ безъ слабости, него у томе, да може свое слабости обуздавати и нѣма владати.

Законодавци нису поставляли никакве казни противу неблагодарности; ерь благодѣтельство таква е добродѣтель, коя сама себе награђуе.

ДОМАЊЕ и СТРАНЕ НОВОСТИ.

С Р Б И Я.

На предложенъ Попечительства Правосудія благоволила е Нѣгова Княжеска Свѣтлость у согласію са Соавтомъ высочайше рѣшати, да се одъ оженѣны Практи-

канта и Пандура общинскій прирезъ уназредакъ ненаплаћуе.

РУСИ.

Као што „Дрезденеръ журналъ“ явля, бы ће много-стручны промена у управи рускога царства. Найпре ће се променути основни закони, по којима су разна министерства састављена была, и министерства ћеду се онако устроити, као што су подь царицомъ Катариномъ была. Министерства ће быти колегиална (вишеособна) и на одѣленя поделѣна, и управитель свакогъ таковогъ одѣленя бы ће у свомъ кругу независимъ, а сви ови — т. е. управители одѣленя — скупляћесе заедно подь пресѣдательствомъ попечителя да се о реченимъ послови-ма саветую, при комъ саветованю рѣшаваће вишина гла-сова. При овако усредоточеной управи послови ће много брже и болѣ ићи, и подчинѣни званичници много ће прилѣжни быти.

— Берлинеръ Цтг-у пишу изъ Петрограда слѣду-юще: Сва войска нашега царства быће наново уреѣена. Влада е заключила, да све оне недостатке, кои су їоу у войсци были сасвимъ поправи, и богата искусства овога рата, на свою ползу да употреби. Збогъ тога е на за-повесть цара Александра већ састављенъ ратный со-вѣтъ, и то изъ найдличниъ генерала царства, којима е наложено, да свестрано испытаю недостатке наше войске и да се постараю о начину како ће се исти што пре и што болѣ поправити. Како се изнађу начини, којима се недостатцыма помоћи може, таки ће се приступити нѣ-овомъ удѣйствованю. Између остала рѣва система по-деленя пешачки полкова яко ће се изменути, и прими ћеду аустриску, систему по којој ће свакій полкъ на 4—6 баталіона поделѣнъ быти и по 1000 и 1200 людій имати. Да ће се сва ова нова устроена брзо увести и да се не-стрпеливо очекую, извѣстень самъ одь поузданы лица.

Една телеграфска депеша одь 19. Априла изъ Пе-трограда явля, да ће, као што царскій манифестъ опре-дѣлюе, крунисанъ цара зацело у Августу месецу быти — Грофъ Неселроде по молби разрѣшенъ е одь дужности, но задржао е називъ државногъ канцлера —

Варшава 13. Априла Да ће нашъ царъ ову ва-рошь посѣтити, врло е извѣстно, а то ће быти найдалѣ до 6. Мая. Сва варошь и сви жители нѣни одь найма-нѣгъ па до найвећегъ испунѣни су неописаномъ радости и одушевленѣмъ и са найвећимъ нестрпленѣмъ очекую данъ нѣговогъ долазка. Я вама, пише дописникъ бре-славски новина, за садъ толико явити могу, да ће за честь цара быти два бала, и то еданъ ће дати благородство польско, а другій жители варошки. За оба бала већ се чине велике припреме, и за првый, кои ће благород-ство дати, састављено е едно друштво изъ благородника подь предѣдательствомъ министра унутрашњи дѣла, Муханова, кои млога добра овде има, коме е наложено до сва могућа на великолѣпность служећа средства прибави. Да ли ће царъ и далѣ гдегодъ овде отићи, ни-шта се незна; али да ће овди зацело доћи то се зна; ерь е већ управительству гвозденогъ пута наложено да за царску фамилію нека кола у приправности у по-четку идућегъ месеца има.

ПОЛИТИЧНЫЙ ПРЕГЛЕДЪ.

ПРОТОКОЛИ ПАРИЗКИ КОНФЕРЕНЦІЯ.

(изъ „Монитера“)

Протоколь № I.

На конференціама присуствовали су: одь стране Аустріе: Грофъ Буоль Шауенштайнъ и баронъ Хибнеръ; одь стране Француске: Грофъ Валевскій и баронъ Бур-бней; одь стране Англеске: Грофъ Кларендонъ и лордъ Ковлей; одь стране Русіе: Грофъ Орловъ и баронъ Бру-новъ; одь стране Сардиніе: грофъ Кавуръ и Маркизь де Виламарина; а одь стране Турске: Аали-паша и Мехемедъ-Ѣмил-бей.

Пуномоћници Аустріе, Француске, Велике Британіе, Русіе, Сардиніе и Турске скупили су се данасъ на конфе-ренцію у палати министерства иностраня дѣла.

Грофъ Буоль започео е конференціе, предлагајући, да се предѣдаванъ на конференціама уступи грофу Ва-левскомъ, съ рѣчима: „То нѣ само преѣшнѣмъ давна-шнѣмъ уговорима освећеный и на последнѣмъ бечкимъ конференціама наблюдаваный обичай; већ е то уедно и знакъ поштованя оногъ владателя, кои е овога тренутка своимъ гостопримствомъ почествовао заступнике европ-ски сила.“ — Грофъ Буоль несумня, да ће нѣговъ из-боръ, кои е у свакомъ смотреню удесанъ и згоданъ, да се пословима конференція наибольій праваць даде, об-ште одобренъ получить.

Пуномоћници на то едногласно пристану на тај из-боръ.

На то прими грофъ Валевскій предѣдаванъ и бла-годарію е слѣдующимъ рѣчима: „Господо! я вамъ благо-даримъ на чести, кою сте ми указали, избравши ме за вашъ органъ, и премда се я те чести за врло недостойногъ сматрамъ, то нити могу, нити пакъ смемъ то одбацити; ерь то е новъ доказъ за унишляй и намѣру, коя е како наше саюзнике, тако исто и наше противнике побуди-ла, да се Паризъ избере за мѣсто почети се имаюћи пре-говора. Овомъ приликомъ показана едногласность врло е поволянъ знакъ за будућій нашъ трудъ и посао. Што се мене лично тиче, я ћу се потрудити, да оправдамъ ваше повѣренъ, испуњаваюћи наложено ми дужности са-вѣстно. Я ћу гледати, да се бесполезногъ развлаченя и протезаня клонимо; но поредъ намѣре, да цѣль што пре постигнемо, я нећу ни то изъ вида изгубити, да бы насъ превелика хитяя одь те цѣли башъ одвоити и удалити могла. У осталомъ мы ћемо, одушевлѣни сви подеднако духомъ помирена, склонити се, да избегаванѣмъ вреѣаюћи изражая и претресаня покажемо узаямно благонаклоно пріятельство, и испунићемо савѣстно и сасвимъ зре-лимъ размишляванѣмъ, кое се у овомъ послу зактева, наложеный намъ великій задатакъ, а да притомъ неизгу-бимо изъ вида праведну нестрпеливость Европе, коя е свой погледъ на насъ управила, и съ нестрпленѣмъ из-чекуе резултате наши переговоровъ.“

На предложенъ грофа Валевскогъ заключи конфе-ренція, да се пероводство уступи г. Бенедети, директо-ру политичномъ у министерству иностраня дѣла. И на-то буде г. Бенедети у конференцію уведень.

Пуномоћница покажу своа пуномоћства, и почемъ су ова испитана и у своимъ реду нађена, буду она при-саюжена конференціалнимъ актама.

На предложенъ грофа Валевскогъ обвезую се сви пуномоћници узајмно, да ће у свему што се на конференціама ради и говори, наблюдавати најстрожіе ђутанъ и тайну.

Будући Сардинія ніе подписала бечкій протоколъ одъ 20. Фебруара, зато се изясњаваю сардински пуномоћници, да реченомъ протоколу, као и његовомъ додатку, подпуно приступаю.

Почемъ е грофъ Валевскій разложио, у каквомъ ће поредку конференція свой посао предузимати, препоручуе оиъ, да се бечкій протоколъ одъ 20. Јануара прими као прелиминарний уговоръ мира (предварительный уговоръ).

Почемъ су пуномоћници своа мишљња о тој точ-ки изложили, сагласе се они најпосле у томе, да се под-писаный одъ пуномоћника Аустрије, Француске, Велике Британије, Русије и Турске бечкій протоколъ одъ 20. Јануара и његовъ додатакъ узвиси на степенъ пуноважногъ прелиминарногъ уговора мира.

Будући да су пуномоћници о прелиминарномъ миру едногласногъ мишња, то предлаже грофъ Валевскій, да се приступи къ заключено примиріа. Почемъ се о року и природи истога дебатирало, заклуче пуномоћници, изъ призрања тогъ, што има подпуно основа желити примиріе између непријателски войска да за оно време, коли-ко ће одъ прилике трајати преговори, дотични войсвође заклуче примиріе, кое ће трајати до 19. Марта, съ при-иѣтбомъ, да се исто примиріе узајмнимъ споразумлѣ-иѣмъ войсковођа неможе обновити.

За време примиріа задржаваће свака войска свое позиціе, и уздржаваће се одъ свакогъ напада.

Ово заключенъ доставиће се одма и то уколико е могуће средствомъ телеграфа главнимъ командантима, ка-ко бы се они при стижаю заповѣстий свој дотичны пра-вительства по томе управљати могли.

Пуномоћници међутимъ заклуче, да примиріе на бло-каду никакво дѣйство имати неће; но дотичнимъ флот-скимъ командантима издаће се налогъ, да се за време примиріа уздржаваю одъ свакогъ непријателскогъ напа-дана на област ратујући сила.

Почемъ су ова заключения учинѣна, сагласе се сви пуномоћници у томе, да ће се 15. Фебруара наново ску-пити да приступе къ преговорима о коначномъ заклуче-ню мира.

Дано у Паризу 13. Фебруара 1856.

Подписали: Буолъ-Шауенштайнъ. Хибнеръ. Валевскій. Буркней. Кларендонъ. Ковлей. Орловъ. Бруновъ. Кавуръ. де Виламарина. Аали. Мехемед-Ѣемиль.

Додатакъ къ протоколу № 1.

Присутствовали су: Пуномоћници Француске, Ау-стрије, Велике Британије, Русије и Турске.

Почемъ су петъ предлога, коя се у приложеномъ документу подъ назначенѣмъ проекта прелиминарногъ

мира садржаваю, и кои су најпре одъ дотичны дворова парафирани, сагласили су се подписани у слѣдству дате имъ одъ свој дотичны правительства власти, да ће пра-вительства њіова наименовати пуномоћнике, кои ће снаб-дѣвени нужднимъ пуномоћствама, приступити къ подпи-саню формалногъ прелиминарногъ мира, и кои ће заклю-чити или примиріе или коначный миръ. Речени ће се пуномоћници после изтеченія три недељ дана рачунаю-ћи одъ данашнѣгъ дана, ако е икакво могуће, и пре у Паризу скупити.

Дано у Бечу у петъ екземплара 20. Јануара 1856. г.

Подписали: Буркней, Буол-Шауенштайнъ. Г. Х. Сей-муръ. Горчаковъ. Хизамъ.

(Ово се парафира — своеручно подпише — одъ своіо на конференціама присутствуюћи пуномоћника.)

Подунавска княжества.

Савршено увиданъ рускогъ покровительства.

Русія неће никако особито право покровительства и мешанъ у унутрашња одношеня подунавски княжества упражњавати.

Княжества задржаваю своа права и повластице подъ сизеренствомъ портинымъ и осимъ тога Султанъ ће у сагласію и споразумленю са уговарајућимъ силама подари-ти или потврдити подунавскимъ княжествама, њіовымъ желама и потребама жительствова сходно унутрашнѣ у-стройство.

У споразумленю са своимъ врховнымъ заштитите-лѣмъ примиће подунавска княжества своје землѣпис-номъ положаю сходну сталну одбранителну систему и изванреднымъ одбранителнымъ мѣрама, кое бы речена княжества предузимала, да се одъ свакогъ страногъ на-падана заклоне, неће се никакве препоне на путъ ста-вити.

За замѣну за оне тврдинѣ и комаде областій, кое су саюзничке войске заузеле, Русія пристае, да се разпра-ве и приначе њіне границе према европской Турской. Ово обштимъ интересима сходно приначенъ граница имаће започети одъ околине града Хотина, иѣиће дужь юго-источно простирући се планина и свршиће се кодъ Салзикскогъ езера.

Овај ће се комадъ пограничне землѣ уговоромъ мира коначно опредѣлити, и уступлѣна областъ пашће подъ подунавска княжества и подъ сизеренство Порте.

ДУНАВЪ.

Слобода Дунава и њіговы ушња быће по особитомъ положаю пограничны држава и по европскимъ установ-ленияма, у којима ће уговарајуће силе равномерно засту-пане быти, точно опредѣлена и по начелима, коя е бечкій конгресъ у смотреню рѣчке пловитбе положію, расправ-лѣна и у редъ доведена.

Свака одъ уговарајући сила имаће право, да на уш-ћу Дунава едну или две лаке ратне лађе држе, кое ће быти опредѣлене, да мотре на извршенъ правила, кое е у смотреню слободе Дунава поставлѣно.

III.

Црно море.

Црно се море има неутрализовати.

Црно ће море быти за ратне лађе затворено, на-противъ быће отворено трговачкимъ лађама своіо наро-

да. И у слѣдству тога неће се у будуће на црном море подизати никакви градови и морске оружице нити ће се сада постоеће задржати.

Обрана трговачки и морепловны интереса быће у свима дотичнимъ пристаништама црнога мора обезбеђена постављаньмъ онаковы установљеня, коя су међународномъ и обичайномъ праву сходна.

Обе пограничне државе обвезаћеду се, да само опредѣленный, за приморску службу потребный брой лаки ратны лађа на црномъ мору издржаваю.

На ту цѣль заключена између обе речене државе конвенція, почемъ найпре буде одобрена свима общый уговоръ мира заключаваюћимъ силами, быће присъдинѣна као додатакъ главному уговору, и добыће исту онакву силу и важность, као да она сачинява составную часть главнога уговора.

Овай одвоєный и посебный уговоръ неће се моћи безъ одобрена сила, кое главный уговоръ заключаваю, измѣнити или поништити.

Затваранъ дарданелски и боспорски мореуза по изятію неће се односити на оне у предходећемъ чланку означене лаке ратне лађе, кое ће се на ушћу Дунава држати.

IV.

Христіанско жительство отоманске Порте.

Права и повластице христіански поданика портины обезбеђаваю се, али безъ уштрба независимости и достоянства султанове круне.

Будући ће се између Аустріе, Француске, Велике Британіе и Высоке Порте држати преговори и савѣтованя, да се христіанскимъ поданицима Султана обезбѣдѣнъова верозаконна и политична права, то ће и Русія быти позвана, да у тимъ савѣтованяма участвує.

V.

Особита условія.

Ратуюће силе задржаваю себи припадаюће имъ право, да у европскомъ интересу особита условія, осимъ овы преднаведенны четири точкій гарантіе, поставе.

Парафирано у Бечу одъ петъ представителя дотичны држава.

И парафирано у Паризу одъ своію 12. пуномоћника на конференціама.

Протоколъ № II.

Сѣдница одъ 16. Фебруара 1856. год.

На той сѣдници присутствовали су: пуномоћници Аустріе, Француске, Велике Британіе, Русіе, Сардиніе и Турске.

Главный пуномоћникъ рускій обзнаює, да є оны своє правительству учинѣно у смотреню примирія заключенъ саобщтію, и да му є на то явлѣно, да су већ и нуждне заповѣсти и налози оправљени рускимъ главнымъ войсковођама у Криму и у Азін.

Пуномоћници Француске, Сардиніе и Турске учинили су томе подобна саобщтеня.

Лордъ Кларендонъ одъ свое стране явля, да є союзничкимъ флотскимъ командантама у црномє и источ-

номє мору такође изданъ налогъ, да се уздржаваю одъ свакогъ неприятельскогъ настрѣна на руску область.

Грофъ Валевскій вели, да бы већ време было, предъузети претресанъ неки предварительны пытаня, па да се токъ общи преговора опредѣли.

Грофъ Буоль тога є мнѣнія, да се найпре общи основи набрзо испытаю, пре него што бы се приступило спеціальному (потанкомъ, посебномъ) изслѣженю сваке поєдине точке.

Лордъ Кларендонъ подпомогне то мнѣніє и рекне, да сама важность поєдины предмета треба да опредѣли редъ, коимъ ће се тѣи предмети подчинити конечномъ испытываню.

Той комбинаціи приступе и остали пуномоћници. Пытанъ, да л' да се приступя къ саставляню єдногъ или више инструмента, буде єдногласно одложено, но сви пуномоћници сагласе се у томе, да се сви преговори за ключе у єдномъ общтемъ уговору, коме ће быти прида-на остала конференціална акта.

Грофъ Валевскій прочита на то примѣне одъ угваряюћи сила сила предлоге мира и то параграфе еданъ по еданъ.

Противъ првогъ параграфа прве точки примѣти баронъ Бруновъ, да рѣчь „покровительство“ неизражава, башъ подпуно одношенъ Русіе према подунавскимъ княжествама. Руски су пуномоћници то и на бечкимъ конференціама примѣтили, и добыли су то удовлетворенъ, да се другій изразъ избрао, кои є одношеню Русіе према подунавскимъ княжествама нѣговъ значай оставио. Баронъ Бруновъ зактева дакле, да се на тай предметъ обрати позоръ, као што є то и на бечкимъ конференціама учинѣно.

Грофъ Буоль примѣчава, да у самой ствари покровительство постои, премда се сама рѣчь у дипломатскимъ сношеніяма съ Портомъ неналази. Изразъ гарантія употребляванъ є до душе; но важно є. наћи такову форму израза, коя є тако удешена, да се ясно покаже, да се той исключительной гарантія еданпутъ край учини. Али-паша са свое стране примѣчава, да є рѣчь „покровительство“ и у дипломатичнимъ актама употреблявана, а нарочито у органичномъ устройствѣ подунавски княжества.

Главни пуномоћници Енглеске и Француске додаду къ томе јошъ и то примѣчанъ, да у Бечу учинѣна заключеня нису никако подпуно задовольила союзне силе, и да се збогъ тога данасъ, почемъ су онда учинѣна поради повратка мира напрезаня остала узалудна, съ истимъ заключеняма занимати нетреба.

Руски пуномоћници пакъ мисле, да бы поради уско-раваня конгрески послова валао узети у призренъ и тадашню єдногласность, коя є онда у некимъ точкама владала.

Баронъ Бруновъ тогъ є мыслѣнія, да положенъ Србїе буде предметъ особеногъ чланка.

Овомъ сматраню придруже се и остали пуномоћници.

Али-паша разлаже, да престаянъ свакогъ поєдиногъ покровительства по самой природи ствари исключача и свако заєдничко покровительство, по чему се дакле ин-

тервенція (посредованъ) велики сила ограничити има на саму гарантію.

Почемъ е грофъ Валевскій другій параграфъ прочитао, обраћа онъ позоръ на то, да е будућа организација подунавски княжества дала повода найразновиднимъ проектима. Пуномоћници су едногласно тога мишлена, да се све те комбинације предаду на претресанъ одной комисіи, коя бы изъ средине конгреса избрана была, и коя бы само основне черте политичкогъ и административногъ устава подунавски княжества проозначила, и да се одной другой комисіи, коя бы се непосредственно после заключенія мира имала наименовати, и у коіой бы уговараюће силе заступане было, остави старанъ, да дальъ поединости изради.

На то е прочитао грофъ Валевскій трећій параграфъ прве точке у смотренію одбавителне системе подунавски княжества.

Баронъ Бруновъ изьявлюе, да пуномоћници Русіе на то односећу се редакцію бечки конференціи подпуно одобраваю.

На то одговара баронъ Буркней, да су сматраня о той важной точки садъ боль изслѣдена и опредѣлена, чега ради поменута стваръ цѣли, коя се очекуе одъ редакціе овогъ садъ оспораваногъ и претресаногъ параграфа, небы одговорила.

Почемъ е грофъ Валевскій четвртый и последній параграфъ прве точке прочитао, прелази онъ на другу точку, коя се само изъ едногъ параграфа састои.

Грофъ Орловъ тога е мишлена, да се бавленъ ратны лађа на ушћу Дунава, кое лађе небы носиле заставу обадвею приморски држава црнога мора, сматрати има, мао нарушенъ начела неутралисаниа црнога мора.

На то одговара грофъ Валевскій, да се единомъ одъ свию уговараюћи сила одобреномъ изузетку неможе придавати значай нарушенія уговора. Грофъ Буоль додае къ томе, да ратне лађе други сила, кое нису приморска држава, слободно по црномому мору пловити могу, о чему никакве сумњ неможе быти, почемъ природа нѣиове службе такоу недопушта.

На то примѣчава баронъ Бруновъ, да е цѣль нѣиовогъ тамо пошляня опредѣлена.

Прочитаванъ прве, друге и треће точке недае повода къ буди каквомъ претресаню и оспораваню.

После краткогъ претресанія доћу пуномоћници до сагласія у смотреню толкованія четвртогъ, петогъ, шестогъ параграфа, односително заштите трговачки интереса у црномому мору.

При разлаганю осмогъ параграфа односећегъ се на цонавлянъ уговора, о мореузима (дарданелскимъ и боспорскимъ), изразили су сви пуномоћници желю, да се дотичный писменный актъ приключи главному уговору.

Грофъ Орловъ примѣти на то, да се найпре и найпре има испитати, кое силе у томе участвовати имаю. Грофъ Орловъ и грофъ Буоль изразе се, да ће Прайска наравно на участвованъ у томе позвана быти. Грофъ Кларендонъ пристане на то, али разложію е да се Прайска неможе на участвованъ о преговорима позвати пре него што се главне точке общегъ уговора саставе и опредѣле.

Грофъ Валевскій примѣчава, да ће пуномоћници доцніе рѣшавати, кадъ да се Прайска на участвованъ по-

зове. Кадъ е четврта точка (усмотренію Христіана у Турской) до речи дошла, пытао е грофъ Орловъ, шта Турска у томе смотреню чинити намерава? Али-паша одговорію е на то, да е еданъ новыи хатишерифъ не-мусломанскимъ поданицима портинимъ подарене повластице обновію, и нове реформе прописао.

Грофъ Орловъ и остали пуномоћници изразе желю, да се ове одъ отоманскогъ правительства предузете мѣре заключе и напомену у главномъ уговору, и позиваю се на слогъ четврте точки, кои то пуномоћницама шта више у дужность ставля, но по себи се разуме, тако, како се небы повредило достоинство и независимость Султанове круне.

Пуномоћници Француге Аустріе и Велике Британіе подпуно уважаваю и даю свое одобренъ у Цариграду учинѣнимъ слободомисленімъ наредбама, и сматраю за свою дужность изречно примѣтити, да они само съ те гледоточке желе да се исте портине наредбе, у главный актъ конгреса (уговора) ставе, и да они то нечине никако, да бы тиме добыли право мешаня у унутрашня одношеня правительства нѣговогъ величества Султана къ своимъ поданицима.

Али-паша одговара, да нѣгова пуномоћія нѣму не-дозволяваю, да се онъ сасвимъ придружи мишленю осталихъ пуномоћника, чега ради онъ ће занскати посредствомъ телеграфа наставленя одъ свога двора.

Сѣдница е тиме заключена, и претресанъ пете точки одложено е за слѣдуюћу сѣдницу.

(слѣдую подписи)
(продужаће се.)

„Мониторъ инверзель“ саобштава еданъ декретъ царскій, у коме се назначаваю она правила, коя е паризскій конгресъ заключію у смотреню морскога права. Ово заключенъ гласи овако:

И з я с в е н ѝ

У смотреню неки точкїи морскога права.

Пуномоћници, кои су паризскій уговоръ одъ 18. Марта подписали, скупльни у конференціи, и узевши у при-зренъ:

да е морско право у ратно доба дуго време было предметъ и поводъ велики распра и размирица;

да е неясно познаванъ права и дужностей у таквымъ стварима дало повода разнымъ и противоборнымъ мишніяма, одкудъ су се порађала озбильна неспоразумљеня а често и неприятельскій сударъ;

да бы по томе полезно было, еднообразна правила у тако важной точки поставити;

да ће на паризкомъ конгресу скупльни пуномоћници наиболь одговорити намѣрама и тежнјама, коима су нѣиова дотична правительства одушевљена, ако се они потруде свести међународна одношеня на стална правила:

то су се горе поменути доволно опуномоћени представници уговараюћи држава сагласили, да се о средствама за постиженъ ове цѣли посавѣтую, и поставили су едногласно слѣдуюћа правила:

- 1.) Гусарство се сасвимъ укида и забранюе.
- 2.) Неутрална застава обезбеђава неприятельску робу, изузимаюћи оне предмете, кои могу служити за ратне цѣли (ратну контрбанду).

3.) Неутрална роба на непријатељској лађи не може се узаптити, изузимајући ствари за ратне цѣли.

4.) Да бы блокаде (морске обсаде) имале довољну обвезателну силу, мораю оне снажно и дѣйствителне быти, т. е. оне се мораю одржавати са довољномъ силомъ, како бы се улазакъ у непријатељска пристаништа могао снажно и оружаномъ рукомъ забранити.*

Правительства подписаны пуномоћника обвезую се, да ће ово изясненѣ доставити до знаня оны држава, кое ису позване да участвую у парискимъ конференціама, и позваће ихъ, да овомъ заключено приступе.

Подписаны пуномоћници увѣрени о томе, да ће ова начела, коя су они поставили, быти одъ целогъ света съ благодарношћу примѣна, несумняю ни найманѣ, да ће настояванѣ ныювы правительства, да се ова начела уобщте приме, быти увенчано высайшимъ успѣхомъ.

Настоеће изясненѣ обвезателно е и быће обвезателно само за оне силе, кое су му приступиле, или кое ће му приступити.

Дано у Паризу 4. Априла 1856. год.

(М. П.) Валевскій. Бурквей. Буолъ Шауенштайнъ. Хибнеръ. Кларендонъ. Ковлей. Мантайфель. Хацфельдъ. Орловъ. Бруновъ. Кавуръ. Виламарина. Аали. Мехемедъ-Фемиль.

ФРАНЦУСКА.

Изъ Париза пишу подъ 17. Априломъ. Данасъ е грофъ Орловъ посланикъ рускій при овданнѣмъ дворѣ са найвећимъ торжествомъ у Тилѣриама примѣнѣ. Онѣ

е данасъ свечано обавио цару Наполеону ступанѣ на престоль цара Александра II. а дошао е у Тилѣриѣ изъ рускогъ посланства у државнимъ колима. У авлиѣ тилѣриѣ были су войници упараћени а учинили су му, кадѣ е везъ близу нѣ дошао, воену почесть.

Префектъ Сенскогъ департамента наредіо е, да се жительство престолногъ града Париза преброи, кое ће као што се мисли на 1,200.000 душа извети.

Данасъ 15. Априла дошла е ливейна лађа Дипере са войницима изъ Евпаторіѣ у Тулонъ.

— Грофъ Мориа, кои е опредѣлѣнѣ да одъ стране цара Наполеона при крунисаню цара рускогъ Александра II. присутствуе, оста ће, као што се овди за извѣсно држи, као редовный посланикъ при петроградскомъ дворѣ.

— Баронъ Бруновъ отишао е већѣ у Лондонъ, да свечано, обави енглеской кральцици ступанѣ на престоль цара Александра II, као што е грофъ Орловъ цару Наполеону учинио.

НЕАПОЛЬСКА.

Неаполь 12. Априла. Грофъ Трапани, ићи ће у Москву да присутствуе при крунисаню цара Александра.

Збогъ празника у прошао понеделникъ Шумадинка се за пошту задоцнила; и зато умољивамо свакога, коме збогъ итости у оправляню 32. брой можда дошао нѣ, да истый преко скупителя поипште. Учреднич.

О Г Л А С И.

Степаншта се отвараю:

1. При Суду Окр. Чачанскогъ а) надѣ целимъ иманѣмъ айдука Алексе Зоговића изъ Крушевице 9. Мая. б) надѣ целимъ иманѣмъ поч. Јована Стевановића изъ Мрнаѣа, до 9. Мая.

2. При Суду Окр. Крагуевачкогъ, надѣ целимъ иманѣмъ поч. Симе Јовановића Швабе изъ Јовановца, до 7. Мая.

**Јаковъ Ювелирѣ
ИЗЪ БЕЧА.**

Донео е овы дана лепы фины стварій, златны, діамантски и бриліантски; а исто тако и различны сребрны стварій како за цркве тако и за домаћу потребу, као што су: крстови, кадјонице, кандила, чираци, кашике и т. п. Онѣ се налази у Земуну у гостіоници кодъ Пемзла, гди га свакій, кои бы што изволю купити, у свако доба може наћи.

СОБНЫЙ НАМЕШТАЙ

као: канабета, ормани, астали, кревети, огледала, лустери (поліедеи) и т. д.; а тако исто и одѣ

НОВА СРЕБРА,

РАЗЛИЧНЕ ЦРКВЕНЕ УТВАРИ

И ЗА ДОМАЌУ ПОТРЕБУ СТВАРИ

могу се у најболѣмъ избору, а ценомъ найумереніомъ добыти у Земуну кодѣ

сипова СПИРИДОНА АНДРЕВИЊА.

Подписаный узима честь обзнанити почитаемой публики, да е изъ кафане Г. Рашане, на дунаву постоеће, изишао, и у свою кафану у вароши, до куће татаръ-Јованчине лежећу, данасъ прешао, — молећи да га сви доажошњи гг. муштеріе а и осталы путници поштама своимъ удостоити изволе; увѣраваюћи ихъ, да ћеду са свима потребностима за путника, пристойно угошћена быти.

У Смедереву 23. Априла 1856.

Ранко А. Јовановић
кафеція.
(1—6)

Продавање се на Лицитація:

1. У Златарићу, Окр. Валѣвскогъ 10 плугова землѣ Мирка Марковића. 4. 5. и 6. Мая

2. У Стублинама, Окр. Валѣв., различна непокретна добра Милоя Санцаковића, 27. 28. и 29. Априла.

Живану Миљиковићу изъ Бабини Луке, Окр. Валѣв. као здравогъ разума лишеномъ одузето е управлянѣ за дружнымъ иманѣмъ.

Стоянъ Јовановић изъ Бруснице, Окр. Руднич. проглашенъ е за распикућу.